Sveriges Kommuner och Regioner

En politik för Sveriges sammanhållna utveckling

Remisshearing

Svesam-utredningens slutbetänkande

Sveriges Kommuner och Regioner

Översiktlig agenda

1. Presentation av betänkandet
2. Röster från olika delar av landet
3. Kompetensförsörjning
4. Transport- och digital infrastruktur
5. Näringslivsfrämjande och stöd till kommersiell service
6. Kommunernas roll
7. Anslaget för regionala utvecklingsåtgärder
8. Frågor och medskick från chatten

Sveriges Kommuner och Regioner

Ett sammanhållet, robust och konkurrenskraftigt Sverige

Framtidens politik för utveckling i landsbygder och regioner

Sveriges Kommuner och Regioner

Utredningens huvudsakliga uppdrag

1. Att göra en **samlad bedömning av den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken** samt förhållandet dem emellan
2. Att **analysera samhällsutmaningar** och föreslå inriktning för politiken
3. Att **föreslå ansvarsfördelning inom och mellan staten, regioner och kommuner**
4. Att föreslå hur **aktörernas samverkan** för ett effektivt genomförande **kan utvecklas**
5. Att föreslå **hur resurser ska fördelas** (översyn av fördelningsprinciper för anslaget 1:1 bl.a.)

Utredningen ska inte omfatta det kommunala planmonopolet eller den statliga infrastrukturpolitiken. Förslag får inte heller påverka mål inom andra politikområden.

Motiv till en ny politik

Komplexa samhällsutmaningar kräver tvärsektoriella lösningar

Stora geografiska skillnader

Skillnader i levnads- och utvecklingsvillkor

Demografiska förändringar och kompetensförsörjning

Sveriges Kommuner och Regioner

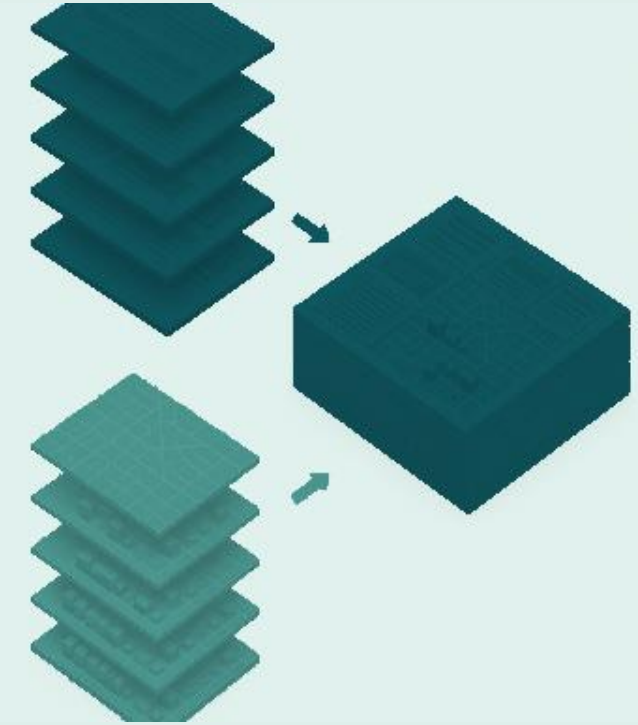
Slutsatser

- Den nuvarande politiken håller inte måttet
- För breda och ambitiösa mål
- Begränsade resurser
- Inte tillräcklig hänsyn till geografiska förutsättningar
- Fragmenterad statlig styrning
- Otydlig ansvarsfördelning
- Bristande samverkan mellan aktörer
- Svag uppföljning och analys



Ny politik för sammanhållning och konkurrenskraft – två blir ett

- Den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken slås samman till en sammanhållen utvecklingspolitik.
- Målet är ett sammanhållet, robust och konkurrenskraftigt Sverige.
- Politiken ska genomsyras av ett rumsligt helhetsperspektiv med tydligare fokus på inomregionala skillnader och olika geografiers skilda förutsättningar.



Regionalpolitik är nationell politik

”Staten behöver ta ett mer aktivt och samordnat ansvar för hela landets utveckling”

1. **Staten behöver ta ett större ansvar för att landet ska hålla samman**

- Förtydligade uppgifter i instruktionen för de myndigheter vars verksamhet är av störst betydelse för politikområdet.

2. **Staten behöver vara mer närvarande**

- Statliga myndigheterna ska finnas tillgängliga för invånare och företag i hela landet.
- Tillväxtverket och Trafikverket ska ha den regionala indelning som följer av förordningen (2022:593) om vissa förvaltningsmyndigheters regionala indelning.

Sveriges Kommuner och Regioner

Regionalpolitik är nationell politik

3. Staten behöver göra prioriteringar

- Kompetensförsörjning – Transportinfrastruktur - Digital infrastruktur Näringslivsfrämjande och stöd till kommersiell service

4. Staten behöver samordna sig bättre

- En samordnande funktion i Regeringskansliet
- Tillväxtverket får samordnande uppgifter (stabsfunktion)
- Länsstyrelsen ska främja andra statliga myndigheters medverkan

5. Staten behöver följa upp politikens effekter

- Tillväxtverket ska ansvara för övergripande uppföljning
- Länsstyrelsen ska bidra med tvärsektoriella analyser

Regionerna får en mer avgränsad roll

- Regionernas fråntas den samordnande rollen på regional nivå och benämningen ”regionalt utvecklingsansvarig” tas bort.

- En ny lag ska istället ange specificerade uppgifter inom;
  - Kompetensförsörjning
  - Transportinfrastruktur
  - Digital infrastruktur
  - Näringslivsfrämjande arbete och stöd till kommersiell service

- RUS ersätts av strategisk utvecklingsplan.
- Regionerna ska fortsatt besluta om användningen av vissa statliga medel samt utföra uppgifter inom EU:s strukturfondsprogram.

Sveriges Kommuner och Regioner

Reflektioner

- Välkomnar en politik med ett tydligt territoriellt och platsbaserat perspektiv.
- Positivt med en bättre samordnad stat.
- Risken för en otydlig ansvarsfördelning kvarstår dock.

Utredningens förslag väcker också frågor

- Hur ska det geografiska helhetsperspektiv som utredningen eftersträvar omsättas i praktiken?
- Hur åstadkommer vi en sammanhållen utveckling på lokal och regional nivå om ingen ansvarar för att samordna arbetet?

Sveriges Kommuner och Regioner

Kompetensförsörjning

Sveriges Kommuner och Regioner

Kompetensförsörjning

- Kompetensförsörjningen i Sverige allt mer ansträngd och utmaningarna ser olika ut i olika delar av landet.
- Kompetensbrist i privat och offentlig sektor, och den demografiska utvecklingen förvärrar situationen.
- Kompetensförsörjning är en fråga med en tydlig regional logik.

Sveriges Kommuner och Regioner

Regionernas och kommunernas nuvarande roll inom området

- Positiv syn på regionernas roll i kompetensförsörjningen och ett av skälen till att området bör prioriteras.
- Rollen behöver bli tydligare och få starkare stöd från staten.
- Kommunernas arbete har stor betydelse. Kommunerna är nära arbetsgivare, utbildningsverksamheter och invånare och har därmed en viktig roll för att identifiera lokala behov och genomföra insatser.

Sveriges Kommuner och Regioner

Utredningens förslag

- En region ska fastställa prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet och tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt.
- Regionen ska vidare genomföra insatser som främjar samverkan mellan relevanta aktörer och i övrigt bidra till en god infrastruktur för kompetensförsörjning.
- SCB och Arbetsförmedlingen ska utveckla sina statistiska underlag så att de blir mer anpassade till regionernas uppgift.

Utredningens förslag

Arbetsförmedlingen och MYH ska bidra till den sammanhållna utvecklingspolitikens mål, bl.a. genom att

- samverka med regionerna i arbetet med att fastställa prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet samt
- använda sig av regionernas prioriteringar vid planering och genomförande av arbetsmarknadspolitisk verksamhet och YH-utbildningar

Tilldelning av medel till Arbetsförmedlingen ska ske utifrån förmågan att föra dialog med regioner och kommuner och möjligheten att anpassa sina insatser. Detta kräver regional och lokal närvaro i hela landet.

Sveriges Kommuner och Regioner

Utredningens förslag

- MYH ska prioritera Myndighetssamverkan för kompetensförsörjning och livslångt lärande.
- Det innebär att myndigheterna utvecklar sin samverkan för att i högre utsträckning anpassa sina insatser till regionala och lokala förutsättningar.

Reflektioner

- Positivt att regionernas arbete med kompetensförsörjning föreslås fortsätta och att det tydliggörs att det inte är ett renodlat analysuppdrag.
- Bra med långsiktighet i SCB:s och AF:s statistiska regionala underlag.
- Komplexiteten i föreslagna reformer inom arbetsmarknadspolitiken underskattas.
- Att AF:s lokala och regionala närvaro understryks. Lokal närvaro är en grundförutsättning.
- Välkommet med ett större fokus på regionala behov och prioriteringar inom YH.
- Positivt att myndighetssamverkan ska bidra till statlig samordning, en ambition som redan finns idag.

Sveriges Kommuner och Regioner

Tillgänglighet genom transportinfrastruktur och digital infrastruktur

Sveriges Kommuner och Regioner

Transportinfrastruktur

Regionernas nuvarande roll inom detta område

- En region ska upprätta och fastställa länsplaner för regional transportinfrastruktur. Lag (2019:944).

Sveriges Kommuner och Regioner

Utredningens förslag

- Förtydligad instruktion till Trafikverket
- Uppdrag till Trafikverket att utveckla metoder
- Uppdrag till Statskontoret analysera Trafikverkets verksamhet
- Utveckla arbetet med länsplaner för regional transportinfrastruktur

Sveriges Kommuner och Regioner

Reflektioner

- Positivt med ökad tydlighet i roller och ansvar
- Delar av förslag är redan pågående arbete
- Metodutveckling innebär inte alltid förändringar
- Ökad samordning mellan myndigheter – helhetsbild

Sveriges Kommuner och Regioner

Digital infrastruktur

Sveriges Kommuner och Regioner

Digital infrastruktur

- En förutsättning för att hela landet ska kunna leva, utvecklas och hållas samman
- Behöver hanteras som en del av en platsbaserad utvecklingspolitik, inte bara som en nationell sektorsfråga.

Sveriges Kommuner och Regioner

Regionernas nuvarande roll inom detta område

- Dagens uppdrag är frivilligt, tidsbegränsat och beroende av återkommande regeringsbeslut.
- Regeringen erbjuder regionerna statlig finansiering för att upprätthålla en regional bredbandskoordinator
- Koordinatorn ska samordna, främja och följa utvecklingen av konnektivitet samt stödja genomförandet av de nationella målen för digital infrastruktur.

Utredningens förslag

- Digital infrastruktur ska ingå som ett utpekat område i den nya utvecklingspolitiken
- Förslaget ger regionerna ansvar för behovsunderlag, regional förankring och samverkan
- Inget utpekat mandat att prioritera åtgärder inom statliga stöd.

Sveriges Kommuner och Regioner

Reflektioner

- Positivt att digital infrastruktur blir ett prioriterat område, skapar långsiktighet.
- Minskar beroendet till tillfälliga regeringsuppdrag och kortsiktiga satsningar
- Förslaget behöver finansieras

Sveriges Kommuner och Regioner

Näringslivsfrämjande

Sveriges Kommuner och Regioner

Näringslivsfrämjande

- Regionerna och kommunerna fungerar som brobyggare mellan näringslivet och övriga offentliga aktörer.
- Dagens system är för fragmenterat. Kommunernas och regionernas näringslivsfrämjande behöver integreras i den föreslagna politiken och tydligare utgå från företagens och platsers förutsättningar.

Regionernas och kommunernas nuvarande roller inom området

- Regionerna samordnar och strategiskt leder det regionala näringslivs- och innovationsarbetet.
- Regionerna har en tydlig roll för service i gles- och landsbygder.
- Kommunerna skapar lokala förutsättningar för etablering, investeringar och företagstillväxt.

Sveriges Kommuner och Regioner

Utredningens förslag

- Regionerna ska arbeta med näringslivsfrämjande insatser och verka för tillgänglighet till grundläggande kommersiell service.
- Arbetet ska stärka förutsättningarna för företagande och näringslivsutveckling i hela länet och utgå från och beakta inomregionala skillnader.
- Vikten av regionernas samverkan med kommuner och nationella myndigheter samt länsstyrelserna betonas.

Sveriges Kommuner och Regioner

Utredningens förslag

- Regionerna ska kartlägga behov, ta fram underlag och göra prioriteringar som syftar till att säkra tillgången till grundläggande kommersiell service i hela länet.
- Regionerna ska även fortsatt ha i uppgift att besluta om användningen av vissa statliga medel och bidra till att företag i såväl städer som landsbygder i hela länet ges förutsättningar för konkurrenskraft, förnyelse och omställning.

Sveriges Kommuner och Regioner

Reflektioner

- Bra att tydliggöra regionernas arbete med näringslivsfrämjande och stöd till kommersiell service.
- Viktigt att regionerna enligt den nya lagen även fortsatt ska ha i uppgift att besluta om användningen av vissa statliga medel.
- I beskrivningarna av regionernas uppgifter idag förringas det strategiska arbetet att bygga på regionala resurser och styrkeområden.
- Vad innebär det att utgå från och beakta inomregionala skillnader?
- Bra med tydlighet att kommersiell service är en förutsättning för annan näringslivsutveckling och entreprenörskap och därmed landsbygdernas utveckling.

Sveriges Kommuner och Regioner

Kommunernas roll

Sveriges Kommuner och Regioner

Kommunerna av avgörande betydelse för landets utveckling

- Kommunerna bidrar i hög grad till utveckling och attraktivitet
- Välfärd och utbildning, planering av mark och vatten, näringslivsutveckling
- Inga nya formaliserade uppdrag läggs på kommunerna
- Utjämningen viktigast för utveckling i hela landet – fångar inte allt
- Staten och regionerna ska underlätta samverkan med kommunerna
- Länsstyrelsernas samverkan med kommunerna ska stärkas

Statsbidrag till vissa mindre kommuner

I syfte att säkerställa en strategisk utvecklingskapacitet så att kommunen kan bidra i arbetet med att förverkliga målen med den sammanhållna utvecklingspolitiken;

- åtgärder som bidrar till den nya politikens mål,
- framtagandet av en övergripande plan för att stärka kommunens strategiska utvecklingskapacitet.

Tillväxtverket föreslås administrera bidraget

Sveriges Kommuner och Regioner

Reflektioner

- Kommunernas bidrag till regional och landsbygdsutveckling är centralt.
- Mindre kommuner med långvarig befolkningsminskning måste ges bättre förutsättningar att delta i arbetet och ett stöd till dem är berättigat.
- Stödet måste dock utformas med ett brett användningsområde samt ge långsiktiga planeringsförutsättningar. Det får inte heller innebära betungande administration.

Inga förslag avseende finansiering

- Dagens konstruktion bygger på gammal data och det finns behov av en bred statlig översyn
- Dagens fördelning ger mycket olika förutsättningar
- Alla regioner bör få tillräckliga resurser för grunduppdraget, oavsett egna skattemässiga förutsättningar

➢ Anslaget för regionala utvecklingsåtgärder bör utredas vidare